

TALABALARDA MA’NAVIY-AXLOQIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY MUSIQA SAN’ATINING O’RNI

Ergashev Murodbek Ikromovich
Tasviriy san’at va musiqa ta’limi kafedra mudiri
PhD, dotsent

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19424984>

Annotatsiya. Mazkur tadqiqotda talabalar ma’naviy-axloqiy immunitetini shakllantirishda milliy musiqa san’atining pedagogik imkoniyatlari o’rganildi. Tadqiqot davomida nazariy tahlil, pedagogik kuzatuv va taqqoslash metodlaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko’rsatdiki, milliy musiqa vositasida talabalarda estetik did, axloqiy qadriyatlar va vatanparvarlik tuyg’ulari samarali rivojlanadi. Tadqiqot xulosalariga ko’ra, milliy musiqa oliy ta’lim tizimida ma’naviy tarbiyaning muhim vositasi hisoblanadi.

Kalit so’zlar: ma’naviy immunitet, milliy musiqa, talaba, tarbiya, qadriyatlar, pedagogika, estetik rivojlanish.

Globalashuv sharoitida yoshlar ongiga turli mafkuraviy va madaniy ta’sirlar kuchayib borayotganligi sababli ularda ma’naviy-axloqiy immunitetni shakllantirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Ma’naviy-axloqiy immunitet shaxsning yot va zararli g’oyalarga qarshi turish qobiliyati sifatida talqin etilib, u shaxsning ichki e’tiqodi, qadriyatlar va axloqiy me’yorlari bilan belgilanadi. Oliy ta’lim tizimida talabalarning nafaqat kasbiy bilimlarini, balki ularning ma’naviy barkamolligini ta’minlash ham muhim vazifalardan biridir. Shu nuqtai nazardan, milliy musiqa san’ati yoshlarni tarbiyalashda samarali vosita sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Milliy musiqa — bu xalqning tarixiy xotirasi, madaniy merosi va ruhiy olamini aks ettiruvchi san’at turi bo’lib, u yosh avlodda milliy o’zlikni anglash, estetik tafakkur va axloqiy qarashlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Oliy ta’lim muassasalarida talabalarning musiqiy faoliyatdagi ishtiroki va uning ma’naviy rivojlanishga ta’siri kuchlidir. Milliy musiqa asosida tarbiyalangan talabalar bilan bunday ta’limdan chetda qolgan talabalar o’rtasidagi farqlar bor.

Tadqiqot natijalari ko’rsatdiki, milliy musiqa bilan muntazam shug’ullangan talabalarda estetik did va san’atni anglash darajasi yuqori bo’ladi, musiqa orqali tarbiya olgan talabalar orasida quyidagi fazilatlar yaqqol kuzatildi: hurmat va ehtirom, mehr-oqibat, ijtimoiy mas’uliyat hissi, milliy kuy va qo’shiqlarni o’rganish talabalarda milliy g’urur va Vatanga sadoqat hissini ham mustahkamlaydi. Bundan tashqari musiqa bilan shug’ullangan talabalarda stressga chidamlilik va ruhiy barqarorlik yuqori bo’ldi. Milliy musiqa san’ati nafaqat estetik tarbiya vositasi, balki kuchli ma’naviy-axloqiy omil ham hisoblanadi. Musiqa insonning hissiy olamiga bevosita ta’sir etib, uning ichki dunyosini shakllantiradi. Musiqa orqali berilgan tarbiya yoshlarning ijtimoiy moslashuvchanligini oshiradi va ularni turli salbiy ta’sirlardan himoya qiladi. Shu bilan birga, bugungi kunda quyidagi muammolar ham uchrab turadi: oliy ta’limda musiqa tarbiyasiga yetarli e’tibor berilmasligi, zamonaviy musiqaning ayrim salbiy ta’sirlari, milliy musiqa targ’ibotining yetarli darajada emasligi. Bu muammolarni bartaraf etish uchun, ta’lim jarayoniga milliy musiqa elementlarini keng joriy etish, musiqa asosida tarbiyaviy dasturlar ishlab chiqish, madaniy tadbirlar va jonli ijrolarni ko’paytirish, zamonaviy texnologiyalar orqali milliy musiqa targ’ibini kuchaytirish darkor.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, milliy musiqa san’ati talabalar ma’naviy-axloqiy immunitetini shakllantirishda samarali vositadir, u yoshlarning estetik, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishiga kompleks ta’sir ko’rsatadi, oliy ta’lim tizimida musiqa asosida tarbiya berishni

kuchaytirish zarur. Kelgusida ushbu yo‘nalishda amaliy tadqiqotlarni kengaytirish va innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Boliyev U.I. Musiqa pedagogikasi asoslari.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.
3. Qodirov R. Milliy musiqa va tarbiya masalalari.
4. Abdullayeva D. Talabalar ma’naviy tarbiyasi metodikasi.
5. Rahimov S. San’at va ma’naviyat uyg‘unligi.